

“En els propers quinze anys, podem demostrar que eradicar la pobresa no és una utopia”

25-01-2006

JORDI FOLGADO

President de la Fundació Vicenç Ferrer, i nebot de l'ex-jesuïta

per **Albert Lladó**
Periodista
Fotografia: F. V. F.

“Els dèlits són els intocables. Són la casta més desfavorida de l'Índia. Han estat marginats històricament. Han sigut els esclaus de la seva societat.”

“La cooperació no es gestiona només amb bona fe. Bona fe n'hem de tenir, però es necessiten professionals.”

“Quan va arribar a l'Índia com a jesuïta, va adonar-se que no havia d'incrementar el número de cristians, sinó que tenia que solucionar el problema de subsistència de la gent.”

Vicenç Ferrer va arribar a Anantapur a l'any 1969. Va fundar el **Rural Development Trust/Women Development Trust** per ajudar a desenvolupar-se als grups més marginats d'aquesta regió de l'estat indi d'Andhra Pradesh. Treballant en habitatge, sanitat, educació i ecologia, la Fundació Vicenç Ferrer (tal com es diu l'organització a Espanya) pot presumir d'uns resultats quasi miraculosos. Les xifres fan marejar a qualsevol. Ja treballen en mil cinc-cents pobles i dos milions de persones es veuen beneficiades, directament, del seu esforç. Han creat més de mil cinc-centes escoles, amb quasi dos mil professors, havent construït, també, prop de dotze mil habitatges, tres mils associacions de dones i quatre hospitals especialitzats, entre altres coses. Treballant sempre amb els més desfavorits, Vicenç Ferrer, aquest ex-misioner jesuïta de Calella, ha aconseguit ser la referència mundial quan es parla de cooperació. Des de 1996, la Fundació funciona a Espanya, actualment encapçalada per Jordi Folgado.

Són, aproximadament, les onze del matí. He quedat amb Jordi Folgado a la seu de la Fundació, al carrer París de Barcelona. Haig d'esperar deu minuts, està reunit. La recepció està plena d'ordinadors i telèfons que no paren de sonar. Sembla que tothom vol col·laborar. Puc sentir converses llunyanes. Les trucades pregunten on aniran els diners que donaran, com arriben als nens indis... De cop, apareix Jordi Folgado. Impressiona. Amb els cabells blancs i altíssim, té un físic realment semblant al seu oncle. És en Vicenç Ferrer amb trenta o quaranta anys menys. La seva veu és dolça i segura. Sap de què parla.

-Per què la Fundació Vicenç Ferrer actua a Anantapur i no a altres regions del món?

En Vicenç, quan era jesuïta, semblava que havia de fer més sacrifici i on era més difícil treballar era a l'Índia. Això era esperit de missioner, realment. No anaven mai a allò fàcil. És, en definitiva, un esperit, una mica, de màrtir, sense voler-ho ser. En aquells moments es creia que a l'Índia era allà on es podia ser més útil. Era qui més ho necessitava.

-Com és la comunicació de l'equip espanyol de la Fundació i l'equip indi?

Encara que diem que hi ha dos equips, la gent que treballem amb en Vicenç Ferrer som només un equip. En realitat, la Fundació és una fundació índia posada a Espanya. Vicenç Ferrer es considera, quasi, més de l'Índia que no pas espanyol. Tota la seva vida l'ha dedicat a ajudar als altres a l'Índia, i ha volgut concentrar tot el seu esforç en només un lloc per a que es vegin clarament els resultats del seu treball. I la cooperació demostra que aquestes decisions han estat enormement positives.

-Fins a quan la Fundació té previst quedar-se a Anantapur?

Anantapur és un districte quasi tan gran com Catalunya. Hi ha més de tres mil pobles. Nosaltres ja estem a pràcticament mil sis cents. Però encara queda molta feina per fer.

-Anantapur, d'una extensió de 19.130 km⁵, és una de les zones amb més sequera de tot l'Índia. Com afecta això als seus habitants?

Quan Vicenç Ferrer va arribar a Anantapur, hi havia estudis que aconsellaven al govern indi que desallotges la zona perquè era una zona deserta que aniria a més. Quan jo vaig tornar a l'Índia, després d'anys, i vaig veure el canvi que havien aconseguit allà, vaig entendre què volia dir la revolució. Pensa que en terrenys de secà extrem, avui en dia, estan cultivant arròs. Vicenç Ferrer ha trobat solucions a llarg termini. A grans extensions de terreny, netejant els camps i posant petits turons de pedres quan vénen les aigües dels monzons, el terreny no s'erosiona tant i l'aigua es queda i es pot cultivar amb ella. Solucions tan senzilles van servir perquè milers de camperols tinguessin aigua i no haguessin d'immigrar. Aquests murs de contenció garanteixen, a la gent, que tot l'any que ve, per exemple, encara que no plougui, podran fer totes les collites.

-Què vol dir ser un dàlit? Realment, tot i que la Constitució índia ho ha abolit, segueix funcionant el sistema de castes a aquest país?

Els dàlits són els intocables. Són la casta més desfavorida de l'Índia. Han estat marginats històricament. Han sigut els esclaus de la societat. Treballen, simplement, a canvi d'un salari per menjar. I, a més a més, tenen això assumit com un fet normal. Per tant, quan vam començar els projectes ens vam adonar que una cosa bàsica era l'educació. La pobresa actua amb moltes ramificacions. Has de solucionar problemes d'habitatge, has d'ajudar els discapacitats, les dones... Per qüestions religioses, l'intocable és la persona que no té cap dret. La constitució va abolir el sistema, però la realitat no és així. Els intocables, encara avui, han de viure fora del poblat. Encara hi ha gent, avui, que, si passa a prop d'un dàlit, va ràpidament a purificar-se.

-I quin és, realment, el seu paper dins de la Fundació? Qui cobra a la Fundació? Qui treballa com a voluntari?

Totes les organitzacions tenim voluntaris, però hi ha una part d'administració importantíssima, de gent professional. L'organització és imprescindible. La responsabilitat i el volum de feina és molt gran. La cooperació no es gestiona només amb bona fe. Bona fe n'hem de tenir, però es necessiten professionals. Hem de ser doblement eficaços. Els recursos que tu reps, molts cops, vénen de gent que ho donen amb molts sacrificis, i hem de cercar el màxim de rendibilitat en totes les feines que es fan. No ens podem permetre el luxe de malbaratar res. Totes les persones que fan de funcionaris tenen un sou.

-I Vicenç Ferrer també?

Sí, sí, és clar. Té un sou indi. Però, encara que ara no hi ha una necessitat tan precària com al principi, Vicenç Ferrer viu en un nivell d'austeritat important.

-I on viu? Al centre d'Anantapur?

Hi ha un campus que tenim a l'entrada d'Anantapur, i allà tenim l'oficina central, els cotxes... Allà viu.

-I cada quan va vostè a l'Índia?

Cada dos mesos, aproximadament.

-I parla molt amb el seu oncle?

Dia sí, dia no. Estem en contacte telefònic constantment. Sempre hi ha coses per parlar.

-Quan hi ha mancances a un territori, el més important és actuar enfocant els esforços per millorar la sanitat i l'habitatge. Què està fent avui en dia la Fundació al respecte?

Ara estem a punt d'inaugurar un nou hospital. És preciós, té un entorn molt bonic. En un hospital que vam fer, només cada dia, ja el visiten més de set-centes persones. Hi ha molt de treball de planificació familiar. Ara comencen, amb aquesta educació, a adonar-se que no poden tenir un nombre il·limitat de fills.

-I la SIDA?

Ha fet molt de mal, la SIDA. Al febrer, inaugurarem un hospital de SIDA. Ens ha ajudat el govern balear. Per la seva cultura, no entenen aquestes malalties. Com que són molt supersticiosos, fins ara, han estat amagant-se. La gent ni s'acosten als malalts... Ara, els metges estan molt impregnats de la filosofia de Vicenç Ferrer. Hi ha un tracte amb molt d'amor i amb molta humanitat. El que està passant és que la gent del districte, malalta de SIDA, cada vegada van més al metge. Això és molt bo, però també ens suposa una despesa tremenda.

-El programa de la Fundació té especial cura de les dones, que a més de ser d'una casta marginada pateixen el fet de ser un gènere poc respectat. Com són les dones a Anantapur?

La dona, a l'Índia, està discriminada. Mai seu a taula amb tots. Si està malalta, ha de continuar fent les tasques de la casa. I, encara que estigui malalta, continua sent l'última que menja. Una dona, si no ha de menjar, no menja, però, en canvi, treballa sempre. Ha de fer el treball de la casa i ha de fer el treball del camp. Si, a sobre, la dona té una incapacitat, els problemes augmenten de manera considerable. Per això hem creat uns tallers on poden treballar confeccionant productes que després venem aquí. El fet que moltes d'elles, incapacitades, mai haguessin contribuït a l'economia familiar, fa que tinguin ara, pràcticament, més recursos que el cap de família. Aquestes noies han passat de ser una càrrega a valorar-se elles mateixes com a éssers humans. Per primera vegada, tenen estalvis. I, moltes, ara, poden casar-se. A l'Índia casar-se és imprescindible. Es senten molt realitzades. Si veiéssis la cara de felicitat d'aquestes noies...

-Què és un shangam?

Són les associacions de les dones. Elles tenen uns diners prestats amb un interès molt simbòlic. Estan obligades a tornar el préstec. Això fa que puguin invertir i tenir beneficis. És un pas gegantí. Les dones ara poden defensar els seus drets. Això és un canvi social molt gran. Al principi, els homes no ho entenien. Però ara col·laboren amb aquest canvi social. Són partícips dels canvis de les dones.

-Les xifres de la Fundació semblen un miracle. 11.041 habitatges construïts, 1.597 escoles, 4 hospitals especialitzats i un llarg etcètera. Realment, fins a quin punt Vicenç Ferrer, avui en dia, als seus vuitanta-cinc anys, gestiona tot això? Quina és la seva feina del dia a dia?

Vicenç Ferrer és un home de vuitanta-cinc anys no gaire normal. Té el cap més clar que tu i que jo. És un privilegiat de la naturalesa. Hi ha gent d'un nivell molt alt, i ell, sens dubte, pertany a aquest grup reduït de gent. Jo he conegut pràcticament tots el polítics, grans industrials i molts professors universitaris. Vicenç Ferrer supera, amb intel·ligència i humanitat, a tothom que he conegut. Ha treballat amb la dona, ha treballat amb els discapacitats, ha treballat amb la sanitat, amb el control familiar... Quan tu ajuntes tot això, genera una riquesa més gran. Vicenç Ferrer, avui encara, treballa perquè la comunitat prosperi.

-Ell va ser jesuïta fins al 1970, que deixa de pertànyer a la Companyia de Jesús per casar-se amb la periodista Anne Perry. Quin paper ha jugat la religió en tot el procés de la Fundació?

Ell, quan va arribar a l'Índia com a jesuïta, va adonar-se que no havia d'incrementar el número de cristians, sinó que havia de solucionar el problema de subsistència de la gent. Havia d'ajudar a la gent a aprendre a guanyar-se la vida per ella mateixa.

-Vicenç Ferrer va rebre una ordre d'expulsió de l'Índia al 1968, i Indira Gandhi va sortir en la seva defensa. A qui molestava la seva tasca? Encara hi ha sectors poderosos que miren amb mal ull la seva feina?

En aquests moments, el governador, contínuament, ens demana ajuda. Els ajudem a plantar arbres, a construir millors cases...

-Vicenç Ferrer es tractat a Anantapur com a un Déu. Creu que l'adoració excessiva pot ser negativa?

Jo no crec que el tractin com a un Déu. Però sí com a una persona que els soluciona els problemes. Pensa que ha fet una cosa molt important. Ha passat d'una organització de bones intencions a una organització de fets. Intencions, repeteixo, tothom en tenim. La capacitat per convertir-les en fets no la tenim tots. Quan, a l'Índia, algú va a veure Vicenç Ferrer per demanar-li alguna cosa, saben que els ajudarà eficaçment. Fa trenta anys que treballa allà i, avui, es pot dir que ha eradicat la pobresa extrema. Nosaltres diem que, en els propers quinze anys, podrem demostrar que eradicar la pobresa no és una utopia. Amb sistemes i recursos es pot solucionar. I això es veu amb la pràctica. Molts països que han tingut cooperació amb fundacions, o institucions solidàries, estan quasi pitjor que abans. Si els recursos arriben i no tens solucions, no serveix per res. A l'Índia això no passa. Hi ha un nivell de resultats impressionant. Vicenç Ferrer és un gran empresari de la cooperació.

-Vicenç Ferrer és un home gran. Per televisió hem vist, moltes vegades, que té seriosos problemes de pell. Què passarà quan ell falti? Creu que algú el podrà substituir? Hi ha algú preparat, i amb la seva força, per encapçalar un projecte així?

S'han creat equips de treball. Hem de pensar que una persona amb aquesta capacitat no deixarà el seu treball d'anys perquè no duri. Hi és el seu fill, en Montxo, i l'Anne. Ella és molt intel·ligent i el fill és tot un líder ja a l'Índia. El dia a dia ja pot funcionar sense Vicenç Ferrer. Tot està dividit en àrees i, a cada àrea, hi ha un directiu. Tot està estructurat.

-Per acabar. Quan li donaran el Nobel a Vicenç Ferrer?

Ens hem presentat dos o tres anys. Però és un premi que no només es guanya pel treball fet. No es mesura només pels resultats. Importa molt el moment polític. I Vicenç Ferrer tampoc vol el Nobel. Ell treballa perquè la societat india progressi. Aquest és el reconeixement que cerca, i només treballa per això.